

TAKSONOMI

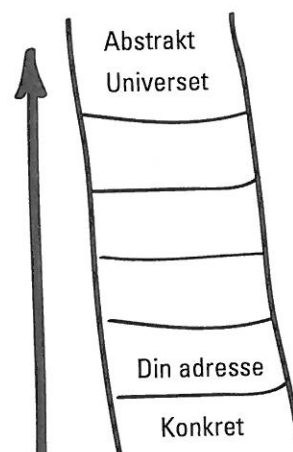
Et af de begreber, du vil høre mange gange, er *taksonomi*. Det er et græsk ord, som betyder klassificering eller inddeling. Du vil også høre begrebet omtalt som Blooms taksonomi, fordi det blev formuleret af Benjamin Bloom (1913-1999); en amerikansk psykolog, som arbejdede med uddannelse og læring. Dine faglærere vil nævne taksonomi igen og igen. Det gør de, fordi det spiller en vigtig rolle i forbindelse med "det at studere" og "det at læse lektier". Taksonomi handler om at komme fra det lette til det svære, dvs. at gå fra det enkle til det mere komplekse. Du kan starte med en nem lille øvelse.

OPGAVE 15

Abstraktionsstigen:

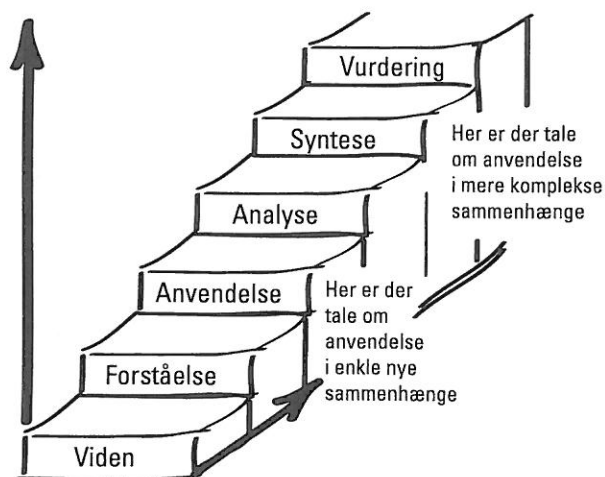
Formålet med opgaven er, at du stiller dig selv spørgsmålet: Hvor bor jeg? Dvs. du tager udgangspunkt i noget konkret og forsøger at gøre det mere og mere abstrakt.

- Udfyld pladserne mellem "din adresse" og "universet".
- Diskuter forskellen med din sidekammerat.

Øvelsen giver dig en ide om forskellen på, når noget er abstrakt, og når noget er konkret. Det abstrakte ord og udtryk betegner noget, der er uhåndgribeligt og overordnet, mens det konkrete er mere sanseligt.

Pointen med abstraktionsstigen er at vise dig, at det ikke er nok udelukkende at kunne referere. Du skal også kunne analysere og diskutere. Dine forskellige skriftlige og mundtlige opgaver på hf stiller krav om, at du kan arbejde på forskellige niveauer. Karakterskalaen afspejler stigen således, at de nederste trin svarer til under middel, de mellemste trin til middelniveauet og for at opnå de højeste karakterer skal du op på de øverste niveauer.

Hvad betyder så de forskellige trin på modellen, der er vist ovenfor? I den daglige undervisning og i forbindelse med udarbejdelse af de større skriftlige opgaver, arbejder du højst sandsynligt kun med begreberne redegørelse, analyse og fortolkning samt vurdering. Det betyder dog ikke, at de andre trin på trappen er uvæsentlige.

Men lad os prøve at gennemgå de enkelte trin i oversigtsform.

Viden	Her skal du kunne genkende eller gengive et indhold. Du skal fx kunne nogle årstal i historie eller referere en novelle.
Forståelse	Her skal du kunne forklare stof med egne ord. Der er ikke nødvendigvis en dybere forståelse. Der er heller ikke krav om, at du skal kunne relatere til andet stof.
Anvendelse	Du skal kunne anvende en formel i matematik eller en analysemetode i dansk i en konkret problemstilling.
Analyse	Når du analyserer splitter du op i enkeltheder. Det gælder både en matematisk og skønlitterær problemstilling. Du skal kunne afdække nogle mønstre og se nogle strukturer.
Syntese	På forrige niveau splittede du op. På dette niveau samler du enkelt-elementerne til en helhed og foretager en fortolkning.
Vurdering	Når du vurderer noget, tager du udgangspunkt i nogle kriterier. Det kan være egne eller andres kriterier. Det er også på dette trin, du foretager en perspektivering. Dvs. du sætter dit stof i forhold til noget andet.

OPGAVE 16

Hvilke niveauer på taksonomitrappen kræver det at kunne svare på nedenstående spørgsmål?

- Hvor mange bogstaver er der i det danske alfabet?
- Hvornår blev H.C. Andersen født?
- Hvad er et rektangel?
- Hvad er The Big Bang?
- Hvad er impressionisme?
- Er Herman Bang impressionist?
- Hvilke mennesketyper skildrer Herman Bang i sit forfatterskab?
- Er der forskel på den religiøse opfattelse af verdens tilblivelse og teorien om The Big Bang?
- Hvilken indflydelse har medierne på individet?
- Hvilke spørgsmål er hhv. tænke- eller faktaspørgsmål?

Kilde: Inspireret af Eva Heltberg: *Skriv løs – slet og ret*, DanskLærerforeningens Forlag 2009 s. 39.

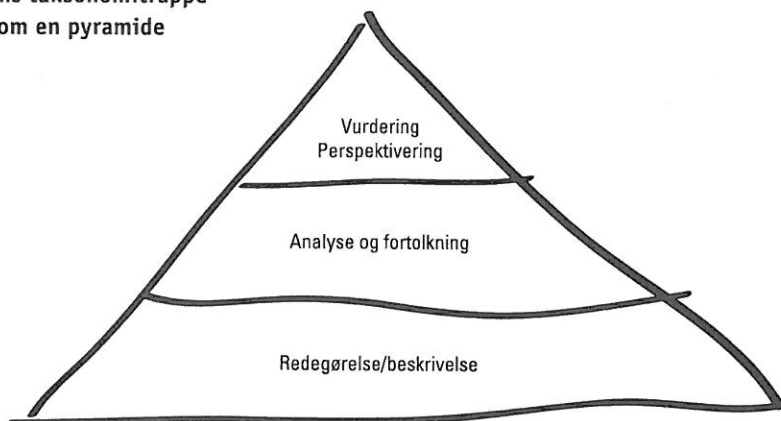
Nogle af spørgsmålene kan besvares ret kortfattet, mens andre kræver, at du tænker lidt mere over dem. Overordnet kan der skelnes mellem to former for spørgsmål:

Tænkespørgsmål	Faktaspørgsmål
<ul style="list-style-type: none"> » Dit spørgsmål kræver som regel et udførligt svar. » Svaret kan ikke gives ud fra et bestemt sted i bogen eller dine notater. » Der findes ikke nødvendigvis et korrekt svar. » Et tænkespørgsmål begynder ofte med hvorfor, hvordan og hvad nu hvis.	<ul style="list-style-type: none"> » Dit spørgsmål besvares med få ord. » Svaret står på en bestemt side i en bog eller i dine notater. » Svaret er enten rigtigt eller forkert. » Spørgsmålet begynder ofte med hvem, hvad, hvor eller hvornår.

Når du bruger tænke- og faktaspørgsmål, er de taksonomiske niveauer i spil. Du møder begge typer spørgsmål, både i forbindelse med dine lektier derhjemme, hvor læreren har lavet arbejdsspørgsmål, og i dialogen i den daglige undervisning.

Dine lærere vil som sagt ofte nævne de taksonomiske niveauer både i forbindelse med det mundtlige og det skriftlige arbejde. Figuren på modstående side er en mere enkel model af Blooms taksonomitrappe. Du kan møde begge modeller af taksonomibegrebet i den daglige undervisning.

Blooms taksonomitrappe
her som en pyramide

OPGAVE 17

Du skal arbejde med Riffbjergs digt "Forelsket" ud fra nedenstående skema, som tager udgangspunkt i modellen af Blooms taksonomi.

- Svar på spørgsmålene. Diskuter forskellen mellem de forskellige niveauer samt hvilken type af viden, der er nødvendigt for at besvare spørgsmålene.

Redegørelse/ beskrivelse	<ul style="list-style-type: none"> » Hvad sker der i teksten? » Hvem er med i fortællingen? » Hvornår foregår fortællingen?
Analyse	Analyse (form og indhold) <ul style="list-style-type: none"> » Hvordan er teksten skrevet? » Hvorfor er teksten skrevet sådan? » Synsvinkel/fortællerforhold » Sproglige virkemidler? » Personkarakteristikker? » Miljøkarakteristikker?
Vurdering og perspektivering	Vurdering <ul style="list-style-type: none"> » Er teksten god eller dårlig? Du skal kunne argumentere for dine synspunkter. Perspektivering <ul style="list-style-type: none"> » Sæt teksten ind i en sammenhæng med tiden » Og/eller til andre tekster, Riffbjerg har skrevet » Og/eller til digtsamlingens øvrige tekster

Klaus Rifbjerg: "Forelsket"

Han stiller knallerten udenfor
og går ind i entreen:
Er Sanne hjemme?

Jeg tror hun er ovenpå,
siger moderen.

Han går op ad trappen
og har stadig styrthjelm på.
Han går ikke særlig hurtigt.

Jeg tror Lars er deroppe,
siger moderen.

Han standser på afsatsen
men går videre næsten med det samme.

Båndoptageren spiller inde på værelset.
Han åbner døren.
Sanne sidder på briksen.
Lars nede på gulvet.

Hej, siger han.

Hej, siger Sanne.
Dav med dig, siger Lars uden at se op.

Han sætter sig i vindueskarmen.
Han sidder lige oven på varmeapparatet.
Han har stadig styrthjelm og vindjakke
og halstørklæde og sweater på.

Lidt efter begynder han at svede.

Kilde: Klaus Rifbjerg: *Scener fra det daglige liv*, Gyldendal 1973 s. 17-18.